

Σπίτια για τους πρόσφυγες

Η ανάγκη για στέγαση κατά την διάρκεια της διαδικασίας ασύλου, και περαιτέρω

Η κατοικία αποτελεί θεμελιώδη ανάγκη και ανθρώπινο δικαίωμα. Πολλοί άνθρωποι εγκαταλείπουν τον τόπο του, ξεφεύγοντας από βίαια καθεστώτα, και αναζητούν ασφαλές καταφύγιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι άνθρωποι αυτοί πασχίζουν να βρεθούν σ'ενα ασφαλές περιβάλλον όπου να μπορούν να ξαναστήσουν την ζωή τους σε μια καινούργια και άγνωστη χώρα, συχνά μακριά από τους ανθρώπους που αγαπούν και με έλειψη σιγουριάς για το τι θα φέρει η επόμενη μέρα.

Σε αυτό το πλαίσιο, η κατοικία αποτελεί πύλη για την ενταξη τους στην τοπική κοινωνία, και η εξασφάλιση των βασικών συνθηκών διαβίωσης είναι βασικό συστατικό της επιτυχημένης κοινωνικής συμπερίληψης.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η υλική υποδομή υποδοχής, συμπεριλαμβανωμένης και της στέγασης, είναι κατοχυρωμένο δικαίωμα για τους αιτούντες διεθνούς προστασίας.¹ Παρ' όλα αυτά, υπάρχουν πολλές περιπτώσεις όπου αιτούντες άσυλο μένουν άστεγοι. Αυτό παρατηρείται να συμβαίνει πριν, κατά την διάρκεια, και μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ασύλου, είτε λόγω αρνητικής απόφασης είτε λόγω αναγνώρισης του αίτηματός τους.² Με βάση την Ευρωπαϊκή νομοθεσία, τα κράτη μέλη οφείλουν να εφαρμόσουν πολιτικές που αποτρέπουν τις διακρίσεις κατά των κατόχων διεθνούς προστασίας και που εξασφαλίζουν ίσες ευκαιρίες στην πρόσβαση στην κατοικία.³ Παρ' όλα αυτά, τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να λάβουν μέτρα ώστε να αποτρέψουν την αστεγία των πρόσφατως αναγνωρισμένων προσφύγων. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η φιλοξενία των αιτούντων ασύλου είναι προσωρινή, και για συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Επίπτωση αυτού είναι ότι οι άνθρωποι που δεν έχουν βρει σπίτι εντός αυτής της περιόδου μένουν άστεγοι. Παράλληλα, η ελειψη επίσημης διέυθυνσης σημαίνει και ταυτόχρονο αποκλεισμό από την πρόσβαση σε δομές και εργαλεία κοινωνικής προστασίας, και το οποίο αποτελεί δικαίωμα κατά την Ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Όντας άστεγοι, και χωρίς πόρους, η δυνατότητα ένταξης τους διακυδύεται σημαντικά.

Η περίπτωση της Ελλάδας έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Το κοινωνικό κράτος δεν είναι επαρκώς εξοπλισμένο να φιλοξενήσει και να υποστηρίξει τους αναγνωρισμένους πρόσφυγες, με την

¹ Οδηγία 2013/33/EU

<https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013L0033&from=FR>

² Για παράδειγμα, τον Δεκέμβριο του 2018, η Βελγική κυβέρνηση άφησε ανθρώπους στον δρόμο, βάζοντας όριο στο πόσες αιτήσεις ασύλου μπορούν να κατατεθούν σε μια μέρα.

³ Οδηγία 2011/95/EU <https://eur->

[lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0095&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0095&from=EN)

παντελή έλλειψη κοινωνικής κατοικίας να αποτελεί βασικό κενό. Ως και τον Ιανουάριο του 2019, δεν προβλέπετε συγκεκριμένο πλαίσιο για την στέγαση και την ένταξη των αναγνωρισμένων προσφύγων, καθώς η Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη δεν έχει ακόμα ψηφιστεί από την Βουλή των Ελλήνων. Την στιγμή που γράφεται αυτό το κείμενο, το στεγαστικό πρόγραμμα για αναγνωρισμένους πρόσφυγες βρίσκεται ακόμα σε στάδιο σχεδιασμού, με άγνωστο ορίζοντα υλοποίησης. Έτσι, δεν εξασφαλίζεται οργανική ροή που οδηγεί από την προσωρινή στέγαση των αιτούντων ασύλο και των αναγνωρισμένων προσφύγων σε προγράμματα ειδικά σχεδιασμένα για την ένταξη, και την υποστήριξη τους με απότερο σκοπό την αυτόνομη διαβίωση.

Μέχρι στιγμής, οι αιτούντες άσυλο που αποκτούσαν άσυλο όσο φιλοξενούνται στο πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ⁴, συνέχιζαν να διαμένουν στο πρόγραμμα με βάση μιας ακαθόριστης και συνεχόμενα ανανεώσιμης περιόδου χάριτος, για περιόδους πάνω από 18 μήνες σε κάποιες περιπτώσεις. Το πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και υλοποιείται από συνεργαζόμενους δήμους και ΜΚΟ, υπό την διαχείριση της Ύπατης Αρμοστίας για τους Πρόσφυγες και το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Με βάση επίσημη οδηγία του Υπουργείου Μεταναστευτική Πολιτικής, από τις 31 Μαρτίου 2019, προβλέπεται η έξοδος των ανθρώπων που φιλοξενούνται στο πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ για πάνω από 18 μήνες, χωρίς να παρέχεται κάποια λύση για την στέγαση τους. Εξαιρέσεις θα ισχύουν μόνο για συγκεκριμένες ομάδες ανθρώπων με σημαντικές ευαλωτότητες.

Εκφράζουμε την ανησυχία μας καθώς οι έξοδοι από το πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ, χωρίς να υπάρχει εξασφάλιση εναλλακτικής στέγασης, θα οδηγήσει σε αυξημένη αστεγία οικογενειών και ευάλωτων ανθρώπων. Περαιτέρω ανησυχία προκαλεί το γεγονός ότι η έλλειψη επαρκούς στέγασης για τους ανθρώπους αυτούς, θα επιρρεάσει την ενταξιακή τους διαδικασία, και θα οδηγήσει σε διακοπή της σχολικής εκπαίδευσης για παιδιά που είναι εγγεγραμμένα στο σχολείο. Επίσης, η έλλειψη νόμιμης διεύθυνσης θα οδηγήσει σε αποκλεισμό από κοινωνικές υπηρεσίες και από το εθνικό σύστημα πρόνοιας.

Η FEANTSA και το Ελληνικό δίκτυο για το δικαίωμα στην στέγη και την κατοικία παροτρύνουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λάβει άμεσα μέτρα ώστε να εξασφαλιστεί συνέχεια στην στέγαση όλων των ανθρώπων που βρίσκονται στην διαδικασία ασύλου. Θεωρούμε πως άνθρωποι που έρχονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση αιτούμενοι για άσυλο πρέπει να έχουν άμεση πρόσβαση σε ασφαλή και επαρκή στέγαση, και να μην οδηγούνται στη αστεγία μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ασύλου.

Παροτρύνουμε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ελληνική Κυβέρνηση να μην σταματήσουν το δικαίωμα φιλοξενίας των αναγνωρισμένων προσφύγων στο πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ, μέχρι να υπάρξει εναλλακτικό πρόγραμμα στέγασης και ένταξης σε λειτουργία, ώστε να εξασφαλιστεί η συνέχεια των διαδικασιών ένταξης και θα οδηγήσει σε διακοπή της σχολικής εκπαίδευσης για παιδιά που είναι εγγεγραμμένα στο σχολείο. Επίσης, η έλλειψη νόμιμης διεύθυνσης θα οδηγήσει σε αποκλεισμό από κοινωνικές υπηρεσίες και από το εθνικό σύστημα πρόνοιας.

Η FEANTSA και το Ελληνικό δίκτυο για το δικαίωμα στην στέγη και την κατοικία παροτρύνουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λάβει άμεσα μέτρα ώστε να εξασφαλιστεί συνέχεια στην στέγαση όλων των ανθρώπων που βρίσκονται στην διαδικασία ασύλου. Θεωρούμε πως άνθρωποι που έρχονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση αιτούμενοι για άσυλο πρέπει να έχουν άμεση πρόσβαση σε ασφαλή και επαρκή στέγαση, και να μην οδηγούνται στη αστεγία μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ασύλου.

Παροτρύνουμε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ελληνική Κυβέρνηση να μην σταματήσουν το

⁴ <http://estia.unhcr.gr/en/home/>

δικαίωμα φιλοξενίας των αναγνωρισμένων προσφύγων στο πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ, μέχρι να υπάρξει εναλλακτικό πρόγραμμα στέγασης και ένταξης σε λειτουργία, ώστε να εξασφαλιστεί η συνέχεια των διαδικασιών ένταξης.

Για περισσότερες πληροφορίες για το Ευρωπαϊκό επίπεδο, επικοινωνήστε με τον Μάουρο Στριάνο, mauro.striano@feantsa.org

Για περισσότερες πληροφορίες για την Ελλάδα, επικοινωνήστε με τους Λάζαρο Πετρομελίδη και Παναγιώτη Τζαννετάκη, diktyoastegon@gmail.com.

Οι παρακάτω οργανώσεις συνυπογράφουν:

